

บทบาทของผู้นำสตรีที่ประสบความสำเร็จ ในอำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา

The Role of Successful Female Leadership in Dankhunthod District, Nakhonratchasima Province

กมลชนก สัจจาวัฒนา^{1*} และ นัตถวรวิญญู องค์กรสิงห์²

Kamonchanok Satchawattana^{1*} and Chatwaran Ongkasing²

^{1*} นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง วิทยาลัยนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต ถนนพหลโยธิน ตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 12000

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง วิทยาลัยนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต ถนนพหลโยธิน ตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 12000

^{1*} Graduate student in Master of Arts Program in Leadership in Society, Business and Politics of Social Innovation College, Rangsit University, Phahonyothin Rd., Lak-hok, Patumtanee, Thailand 12000

² Lecturer in Master of Arts Program in Leadership in Society, Business and Politics of Social Innovation College, Rangsit University, Phahonyothin Rd., Lak-hok, Patumtanee, Thailand 12000

*Corresponding author, E mail: nokkohoho@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จ บทบาทหน้าที่และแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งศึกษาพฤติกรรมของผู้บริหารที่เป็นอุปสรรคและปัจจัยเสริมในการพัฒนาท้องถิ่น งานวิจัยเชิงคุณภาพเรื่องนี้เก็บข้อมูลจากการค้นคว้าเอกสารและสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้นำสตรี อ.ด่านขุนทด จ. นครราชสีมา 6 คน เพื่อนร่วมงานของผู้นำสตรี 6 คน และสมาชิกกลุ่มหรือชาวบ้าน 6 คน รวม 18 คน โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (descriptive analysis) ผลการศึกษาวิจัย พบว่า ผู้นำสตรีที่ประสบความสำเร็จในอำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ได้รับการยอมรับนับถือจากสังคมเพิ่มขึ้น มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรม มีการจัดตั้งกองทุนการเงินเพื่อพัฒนาคุณภาพสตรี คุณลักษณะของผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจากกรณีศึกษาครั้งนี้ คือ มีความสุขุม รอบคอบ ละเอียดอ่อน มีคุณธรรมจริยธรรม ใฝ่เหตุและผล กล้าคิด กล้าตัดสินใจ ดำเนินงาน โปร่งใส เคารพคุณค่าความเป็นมนุษย์และมีวิสัยทัศน์ในการทำงาน บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารคือปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย เสริมสร้างอาชีพและรายได้ให้ชุมชน เป็นผู้นำขับเคลื่อนด้านสุขภาพและเป็นผู้ประสานเครือข่ายเพื่อการพัฒนาชุมชน ด้านพฤติกรรมของผู้บริหารพบว่าความแตกต่างในรูปลักษณะ อารมณ์ สังคม สติปัญญาและพฤติกรรม ส่งผลให้แต่ละบุคคลมีการเรียนรู้ การพัฒนาคนที่แตกต่างกัน โดยแสดงพฤติกรรมออกมาทั้งด้านบวกและด้านลบ ในฐานะที่เป็นผู้นำสตรีจึง

ต้องทำความเข้าใจตนเอง เรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเองเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดี และเกิดการยอมรับนับถือ สร้างความศรัทธาในความสามารถของผู้นำ

คำสำคัญ: บทบาทของผู้นำสตรี การประสบความสำเร็จ

Abstract

The objectives of this research are to study leadership of successful female leaders, their roles and responsibilities, and local development direction, as well as their behaviors of such leaders which are success drivers and threats of local development. Data collection process of this qualitative research include secondary research and in-depth interviews with 6 female leaders of Dankhunthod District, Nakhonratchasima Province, 6 colleagues of female leaders, 6 members of local development associations or local people, total of 18 persons. Findings shown that social acceptance towards female leaders has been rising, they are likely to gather and arrange various activities, establish monetary funds to improve living standard for women. Characteristics of successful female leaders are cautious, discrete, ethical, can think reasonably, decisive, transparent, have respect for humanity, and good working vision. Roles and responsibilities of female leaders are to complete assignments in compliance with laws in order to promote local employment and income generation, act as leaders who drive health consciousness trend, and coordinate various networks to ensure local development. In terms of behaviors, female leaders are different in terms of appearances, emotions, social statuses, intelligences, and behaviors, thus differently influencing individual learning and development and demonstrating both positive and negative behaviors. As leaders, such female are expected to understand themselves and learn how to enhance personalities and capabilities for attractive appearance so as to promote respect and faith among people.

Keywords: *The Role of Female Leadership, The Successful*

1. บทนำ

สังคมไทยในอดีต นุรุษกับสตรีถูกกำหนดบทบาทที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน เช่น ในการศึกษาแล้วเรียน เด็กชายจะมีโอกาสได้ไปเรียนก็คือที่วัดนั่นเอง ครูผู้สอนนั้นคือพระ ส่วนเด็กผู้หญิงมักถูกกำหนดบทบาทให้อยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน เรียนรู้งานบ้านงานเรือน งานเย็บปักถักร้อย (วารุณี ภูริสินสิทธิ์, มปป.) ด้านการเมืองการปกครอง ก็ไม่เปิดโอกาสให้สตรีเข้ามามีบทบาทนัก สตรีถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพในวง

แคบเท่านั้น การที่สังคมกำหนดบทบาททางเพศระหว่างนุรุษกับสตรีต่างกัน อันเนื่องมาจากพื้นฐานทางด้านธรรมชาติของสรีระร่างกาย วัฒนธรรม ประเพณี การศึกษา การแบ่งงานกันทำ จึงส่งผลถึงโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรต่างๆ เช่น สิทธิ เสรีภาพ อำนาจ ความรับผิดชอบ สิ่งเหล่านี้หล่อหลอมความเชื่อของคนไทยในสถานะที่ว่านุรุษนั้นเหนือกว่าสตรี

แต่ในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยได้เปลี่ยนไปอย่างมาก โลกาภิวัตน์เป็นส่วนสำคัญที่

นำพาสังคมเปลี่ยนไป สักยภาพในการทำงานของสตรี เริ่มมีบทบาทไม่แพ้บุรุษ สตรีเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพ ที่เคยถูกกีดรอนให้กลับมาสู่เพศตนเอง การแสดง บทบาทของสตรีในปัจจุบันนี้จะเห็นได้ว่าสตรีนั้นมีส่วนร่วมทางสังคมในตำแหน่งต่างๆ ตั้งแต่ระดับฐานราก อันได้แก่ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด และระดับประเทศ หรือเป็นผู้นำของกลุ่มและองค์กรต่างๆ การเริ่มมีเข้ามามีส่วนร่วมในสังคมเช่นนี้ จึงเกิดเป็นการพัฒนาบทบาทหน้าที่ สักยภาพ ความสามารถของสตรี ให้โดดเด่นขึ้นตามลำดับ

อำเภอด่านขุนทด เป็น 1 ใน 6 อำเภอชั้นหนึ่ง จาก 32 อำเภอของจ.นครราชสีมา ซึ่งอำเภอด่านขุนทดถือว่าเป็น อำเภอศูนย์กลางการปกครอง การศึกษา สาธารณสุขที่มีความสำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัด นครราชสีมา (ศูนย์บริการข้อมูลอำเภอ, 2553) ที่มักจะได้รับผิดชอบให้เป็นผู้นำในด้านต่างๆ อยู่เสมอ ทั้งบทบาททางการเมืองระดับท้องถิ่น บทบาทประธานกลุ่มอาชีพสตรี กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนและอำเภอ ประธานอสม.ระดับจังหวัด จึงเป็นเหตุผลของผู้วิจัยที่ได้เลือกผู้นำสตรีในอ.ด่านขุนทดมาศึกษา เนื่องจากได้เห็นถึงบทบาทอันสำคัญของผู้นำสตรีที่ได้สะท้อน สักยภาพและความสามารถผ่านรางวัลแห่งความภาคภูมิใจในสาขาต่างๆ เช่น ผู้ใหญ่บ้านดีเด่น ผู้นำชุมชนที่มีผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้านดีเด่น, ประธานอสม. ดีเด่นระดับอำเภอและจังหวัด นอกจากนี้ยังนำพาชุมชนให้เกิดการพัฒนาจนได้รับรางวัล เช่น ต้นแบบหมู่บ้านต้นกล้ากองทุนแม่ของแผ่นดิน, ต้นแบบหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้นำสตรีที่ประสบความสำเร็จ ใน อ.ด่านขุนทด จ.นครราชสีมา

2. เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของผู้นำสตรีที่ประสบความสำเร็จและแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น ใน อ.ด่านขุนทด จ.นครราชสีมา

3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้นำสตรีที่ประสบความสำเร็จ เป็นทั้งอุปสรรคและปัจจัยเสริมในการพัฒนาท้องถิ่น ใน อ.ด่านขุนทด จ.นครราชสีมา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้นำสตรี อ.ด่านขุนทด จ.นครราชสีมา จำนวน 6 คน เพื่อนร่วมงานของผู้นำสตรี 6 คน สมาชิกกลุ่มหรือชาวบ้าน 6 คน รวม 18 คน

3.2 การเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างอย่างเฉพาะเจาะจง

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 แบบสัมภาษณ์ ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อนำไปสู่การสัมภาษณ์ที่ได้ข้อมูลเชิงลึก ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยการจดบันทึกและบันทึกเสียง

3.3.2 การสังเกตการณ์ ใช้การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมของผู้นำสตรีต่อด้านการปฏิบัติหน้าที่ แนวทางการพัฒนาท้องถิ่น วิเคราะห์การมีส่วนร่วม และด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ต่อไป

3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.1 การวิจัยเอกสาร เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสภาพภูมิหลังชุมชน จุดกำเนิดกองทุนหรือกลุ่มอาชีพ ประวัติการดำรงตำแหน่งของผู้นำ ผลงานหรือรางวัลที่ได้รับ และแนวคิดทฤษฎีตลอดจนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.4.2 การวิจัยภาคสนาม ใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อเก็บข้อมูลความคิดเห็นของผู้นำ เพื่อนร่วมงาน หรือผู้รู้ในชุมชน สมาชิกกลุ่มและชาวบ้าน

เพื่อยืนยันและสนับสนุนผลการศึกษาดังกล่าวที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Description Analytical) การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น นำเอาข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึก การถอดเทปเสียง รูปภาพ และการสังเกตการณ์ มาจัดหมวดหมู่เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล หากพบว่าประเด็นใดยังไม่ครบถ้วน ผู้วิจัยจะเก็บเพิ่มเติมเพื่อความถูกต้องของข้อมูล ซึ่งข้อมูลที่จัดบันทึกนี้จะแบ่งแยกระหว่างส่วนที่เป็นข้อมูลจริงกับส่วนที่เป็นความคิดเห็นของผู้วิจัย หลังจากนั้นจึงได้ความเห็น การตีความ การสรุปหรือการโยงเข้าสู่กรอบแนวคิดทฤษฎีแล้วอธิบายตามวัตถุประสงค์แต่ละข้อ

3.6 กรอบของการวิจัยนี้ให้ความสำคัญกับคำสำคัญในงานวิจัยนี้ ดังนี้

3.6.1 “ผู้นำสตรี” หมายถึงผู้ที่มีความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลระหว่างผู้นำและผู้ตาม ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน

3.6.2 “ผู้นำสตรีที่ประสบความสำเร็จ” ในที่นี้ความสำเร็จสามารถวัดได้จาก ภาวะของผู้นำในการจัดการและการบริหาร การมีวิสัยทัศน์ที่สามารถนำชุมชนให้ก้าวหน้า การมีความรู้ความสามารถในงานที่ทำ การมีปฏิสัมพันธ์และการสื่อสาร โดยได้รับการยอมรับนับถือและความเชื่อใจจากคนในชุมชน

4. ผลการวิจัย

4.1 ภาวะผู้นำของผู้นำสตรีที่ประสบความสำเร็จ การยอมรับทางสังคม หมายถึง ชุมชน ภาคเอกชน โดยเฉพาะภาครัฐที่ให้การยอมรับแก่ผู้นำสตรี ทำให้ประชาชน คนในชุมชนเห็นถึงความสามารถของสตรีในทางกลับกัน ผลงานของสตรีที่ดีเด่นก็เป็นภาพสะท้อนให้ชุมชนรับรู้และออกมามีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อส่วนรวม ปัจจุบันสตรีจำนวนมากได้รับ

โอกาสให้มาเป็นผู้นำหรือตัวแทน อ้างอิงจากตำแหน่งหน้าที่การทำงาน เช่น กำนันผู้ใหญ่บ้าน ประธาน อสม. ประธานกองทุนสตรี ผู้อำนวยการ โรงเรียน เป็นต้น การรวมกลุ่มกิจกรรมของสตรี เกิดการพัฒนาทักษะความสามารถงานฝีมือ เกิดการถ่ายทอดความรู้ และการสร้างอาชีพใหม่ ส่วนใหญ่พบว่า ผู้นำสตรีในชุมชนที่ประสบความสำเร็จ มักเติบโตจากชุมชนนั้น และมีอาชีพเกษตรกรเป็นพื้นฐาน

ตัวชี้วัดของผู้นำสตรีที่ประสบความสำเร็จ ได้แก่การได้รับการยอมรับจากภาครัฐ โดยวัดจากรางวัลที่ภาครัฐจัดให้มีขึ้น และได้รับ เช่น ผู้ใหญ่บ้านสตรีดีเด่น , โล่บำเพ็ญประโยชน์, หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ, ได้รับเลือกเป็นประธานกลุ่มต่างๆ เช่น กองทุนแม่ของแผ่นดิน, กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี, กลุ่มเกษตรกร, ลูกเสือชาวบ้าน, อสม สำหรับของภาคประชาสังคมนั้นการยอมรับของผู้ตาม ผู้นำสตรีใน อ.ด่านขุนทด จ.นครราชสีมาซึ่งใช้เป็นที่ศึกษานี้สามารถประพฤติปฏิบัติตัวในการเป็นผู้นำแห่งการพัฒนา ทำให้เกิดการพัฒนาใหม่ๆ ให้กับท้องถิ่นและชุมชน.

วิสัยทัศน์ผู้นำ เปรียบดังเข็มทิศนำทางการทำงานและนำไปสู่เป้าหมายแห่งอนาคตของผู้นำ ผู้นำสตรีที่ผู้วิจัยได้ศึกษา ต่างก็มีวิสัยทัศน์ประจำตน และแสดงออกผ่านการปฏิบัติหน้าที่อย่างสุดกำลังความสามารถ ทำให้ชาวบ้านและสมาชิกกลุ่มเกิดความศรัทธาและเชื่อมั่นในตัวผู้นำ ดังเช่น วิสัยทัศน์กว้างไกล เต็มใจบริการ สานแก้ปัญหา สร้างศรัทธาประชาชน, สร้างครอบครัวอบอุ่น มีกองทุนสวัสดิการอาชีพการทำงานที่มั่นคง ชุมชนเข้มแข็ง, เข้าใจ เข้าถึงพัฒนา, พัฒนาอาชีพสตรี เพื่อก่อให้เกิดชุมชนเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ เป็นต้น

ภาวะผู้นำของผู้นำสตรี ในการศึกษาวิจัยนี้คือ การที่ผู้นำสตรีนั้นนอกจากจะมีวิสัยทัศน์เป็นธงนำ

แล้ว ยังมีคุณธรรมและจริยธรรมประจำตน กล้าคิด กล้าตัดสินใจ คิดอย่างสร้างสรรค์ รู้จักการวางแผน และตั้งเป้าหมายเพื่อพัฒนา กลุ่มและชุมชน มีการพัฒนาตนเองอย่างรอบด้านทั้งด้านความรู้และความสามารถ โดยมีปัจจัยด้านการปฏิสัมพันธ์เป็นเครื่องมือในการเข้าถึงภาครัฐและภาคประชาสังคม และสามารถทำให้ท้องถิ่นประสบความสำเร็จ โดยภาพรวมมีสัมฤทธิ์ผล

4.2 บทบาทหน้าที่ของผู้นำสตรีและแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น การทำงานเพื่อพัฒนาชุมชน ถือเป็นหน้าที่ที่ผู้นำพึงกระทำตามกฎหมาย การเป็นผู้ประสานงานหรือตัวแทนติดต่อกับหน่วยงานราชการ การรับแนวนโยบายมาปฏิบัติเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาและพัฒนา กลุ่มและชุมชน การบริการชาวบ้านที่ได้รับความเดือดร้อนและขาดโอกาสทางสังคม เป็นผู้นำในการจัดระเบียบหมู่บ้านให้ถูกสุขลักษณะ ผู้นำการส่งเสริมด้านการศึกษา ศาสนา และอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น

4.2.1 การส่งเสริมด้านอาชีพและรายได้ ผู้นำได้ติดตามหาช่องทางเพื่อสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ สร้างรายได้ สร้างอาชีพให้กับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ผู้นำได้ค้นหาจุดเด่นของชุมชนตนเองและใช้ทรัพยากรในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์ และยังมีวิสัยทัศน์ในการสร้างมูลค่าการเงินให้เกิดขึ้นในท้องถิ่นตนเองด้วย ดังการส่งเสริมอาชีพในชุมชน เช่น ขนมหักกล้วยเบรคแตก สินค้า OTOP ต.หนองกรด ที่มีชื่อเสียงอย่างมาก แรกเริ่มดำเนินกลุ่มย่อยมีอุปสรรคทั้งด้านความรู้ความสามารถ ขาดประสบการณ์ ขาดเงินทุน ด้านการโน้มน้าวใจชาวบ้านให้มาร่วมรับฟัง ก็ต้องหาผลประโยชน์มาล่อใจ เช่นการปันหุ้น กว่าจะสำเร็จเป็นกลุ่มอาชีพ ผู้นำไม่เคยย่อท้อ ได้เข้าอบรมเสริมความรู้ เพื่อนำมาพัฒนา กลุ่มอาชีพ เมื่อทุกคนร่วมใจจึงเกิดเป็นกลุ่มอาชีพที่เข้มแข็ง มั่นคง เลี้ยงตนเอง ครอบครัวยุ และชุมชนได้

4.2.2 การส่งเสริมด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ทุกชุมชนย่อมมีเอกลักษณ์วัฒนธรรมต่างกันไป ผู้นำชุมชนจะเป็นแกนหลักในการอนุรักษ์วัฒนธรรมชุมชน เช่น บ้านกุดน้ำใส นำชุมชนเข้าสู่วิถีแห่งความพอประมาณและพอเพียงตามที่บรรพบุรุษได้ปฏิบัติมา ผู้นำชุมชนจึงชักชวนชาวบ้านให้ช่วยกันอนุรักษ์และฟื้นฟูประเพณีดั้งเดิม โดยการร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การถ่ายทอดประสบการณ์ของคนวัยต่างๆ ในชุมชน รวมถึงปลูกจิตสำนึกรักบ้านเกิดให้แก่เด็กรุ่นใหม่ในชุมชนด้วย

4.2.3 การส่งเสริมด้านสุขภาพ ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งที่ผู้นำมีอาจละเลยได้ เพราะเมื่อสุขภาพดี องค์ประกอบอื่นย่อมมีแนวโน้มดีตามไปด้วย ผู้นำชุมชนและอสม. มักเป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนา ด้านสุขภาพ สะท้อนความต้องการของประชาชน ประสานงานการดำเนินกิจกรรมด้านสุขภาพภาคประชาชนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและภาคีเครือข่าย เป้าหมายเพื่อการมีสุขภาพดีของประชาชนอย่างยั่งยืน บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมกันในชุมชน

4.2.4 บทบาทด้านการประสานประโยชน์และการส่งต่องาน ผู้นำสตรีต้องคำนึงถึงประโยชน์อันสูงสุดของกลุ่มและชุมชนของตนที่พึงได้รับ มีการแสวงหาเครือข่ายต่างๆ เพื่อนำมาพัฒนา กลุ่มและชุมชน ผู้นำสตรีจึงเปรียบเสมือนครูอาจารย์ที่ถ่ายทอดความรู้โดยมิได้มุ่งหวังผลประโยชน์ส่วนตน

4.3 พฤติกรรมของผู้นำสตรีที่เป็นทั้งอุปสรรคและปัจจัยเสริมในการพัฒนาท้องถิ่น

4.3.1 พฤติกรรมของผู้นำสตรีที่เป็นปัจจัยเสริมในการพัฒนาท้องถิ่น 1) การสร้างแรงจูงใจให้เกิดการมีส่วนร่วม เพราะการมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้กลุ่มและชุมชนเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และประชาชนคือปัจจัยที่สำคัญที่สุดเพราะเป็นกลไกหลักที่ขับเคลื่อนการพัฒนา 2) ความเข้าใจในชุมชน ผู้นำสตรีมี

ความสามารถพิเศษเหนือผู้อื่น นั่นคือผู้นำรู้จักและเข้าใจชุมชนของตนเองเป็นอย่างดี และดึงเอาศักยภาพของชุมชนมาใช้เพื่อการพัฒนาชุมชนให้ถูกทิศทาง 3) วัฒนธรรมของชุมชน เป็นที่ทราบกันว่าชุมชนแต่ละแห่งย่อมมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน และประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่ อ.ด่านขุนทด ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ผู้นำจึงต้องเข้าใจบริบทของกลุ่มหรือชุมชนตนเอง 4) คุณลักษณะเฉพาะตัวของผู้นำสตรี มีความละเอียดรอบคอบในงานเอกสาร งานการเงิน มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ได้ค่อนข้างดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม และรักความยุติธรรม มักมีเหตุผลที่ดีที่สุดในการตัดสินใจอยู่เสมอ

4.3.2 พฤติกรรมของผู้นำสตรีที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาท้องถิ่น 1) การปฏิบัติหน้าที่ ผู้นำสตรีมักได้รับผิดชอบหน้าที่ที่หลากหลาย ทั้งด้วยตำแหน่งประธานชุมชน ประธานกลุ่มสตรีอำเภอ หรือผู้ใหญ่บ้าน และเหตุด้วยว่าไม่สามารถปฏิเสธการรับมอบหมายงานได้ จึงเกิดผลเสียเมื่อมีการะงานมากเกินไป กำลัง และผู้นำสตรีส่วนใหญ่จะเคร่งครัดในกฎระเบียบ ทำให้บรรยากาศการทำงานเคร่งเครียดตามไปด้วย ผู้ร่วมงานรู้สึกเกรงกลัว และไม่กล้าเสนอแนะข้อคิดเห็นได้ 2) คุณลักษณะเฉพาะตัวของผู้นำสตรีที่พบในการศึกษาครั้งนี้ คือ การใช้คำพูดอย่างตรงไปตรงมา ไม่ได้ถนอมน้ำใจผู้ฟัง แม้กระทั่งการออกคำสั่งที่บางครั้งแข็งกระด้างเกินไป ก็เป็นเหตุให้ผู้รับสารไม่เข้าใจและไม่พอใจได้เช่นกัน และข้อจำกัดในการจับจ่ายพาหนะที่เป็นความสามารถเฉพาะบุคคล ก็เป็นอุปสรรคในการเดินทางและความปลอดภัยเพื่อไปปฏิบัติหน้าที่ตามพื้นที่ที่ไกลออกไป

5. การอภิปรายผล

ภาวะผู้นำของผู้นำสตรีที่ประสบความสำเร็จในอ.ด่านขุนทด จ.นครราชสีมา ในปัจจุบันนี้ได้รับ

มอบหมายให้ปฏิบัติงานในตำแหน่งที่หลากหลายทำให้สตรีที่ได้รับบทบาทสำคัญเหล่านี้พยายามรวมกลุ่มกันเพื่อแสดงความสามารถของสตรี ดังเช่น การมีกลุ่มพัฒนาอาชีพ พัฒนาฝีมือ กองทุนการเงินเพื่อพัฒนาสตรี ผู้นำสตรีต้องมีวิสัยทัศน์เพื่อเป็นเข็มทิศนำทางการทำงาน และมีหลักในการบริหารปกครอง เช่น หลักธรรมาภิบาล นอกจากนี้ยังต้องมีคุณธรรมจริยธรรมประจำตน กล้าคิด กล้าตัดสินใจ คิดอย่างสร้างสรรค์ รู้จักการวางแผนอย่างรอบด้าน มีการพัฒนาตนเองอย่างรอบด้าน ต้องดำเนินงานอย่างโปร่งใส เคารพคุณค่ามนุษย์ ผู้นำสตรียังสร้างมิตรสัมพันธ์ได้ดี อีกทั้งให้ความรักในชุมชนและทำงานเพื่อชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดด้านภาวะผู้นำ (ยงยุทธ เกษสาคร ,2544) หมายถึง ศิลปะหรือความสามารถของบุคคลหนึ่งที่จะกระตุ้นจูงใจหรือใช้อิทธิพลต่อบุคคลอื่น ปฏิบัติการโดยใช้กระบวนการสื่อความหมาย การติดต่อซึ่งกันและกันให้เกิดมีใจร่วมกับตนดำเนินการจนกระทั่งบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งความเป็นผู้นำจะมีลักษณะสำคัญ คือ ผู้นำที่มุ่งแสวงวิธีที่จะนำผู้ร่วมงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ แสดงออกในรูปพฤติกรรม เช่น ความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ความสามารถในการตัดสินใจ กล้าคิด กล้าทำ มีความรับผิดชอบและมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลเพื่อก่อให้เกิดผลในแง่ของควมมีพลังอำนาจและอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานและแสดงออกซึ่งศักยภาพ ความเป็นผู้นำเป็นสิ่งที่พัฒนาให้เกิดขึ้นได้จากประสบการณ์การเรียนรู้

ในด้านบทบาทหน้าที่ของผู้นำสตรีและแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นของผู้นำสตรี ในอ.ด่านขุนทด จ.นครราชสีมา นั้นเป็นการทำงานเพื่อพัฒนา กลุ่มและชุมชน ซึ่งถือเป็นหน้าที่ที่ผู้นำพึงกระทำตามกฎหมาย เป็นผู้ประสานงานหรือเป็นตัวแทนประชาชน เพื่อติดต่อกับหน่วยงานราชการ การรับแนวนโยบายมา

ปฏิบัติเพื่อช่วยแก้ไขปัญหามาของชาวบ้าน บริการชาวบ้านที่ได้รับความเดือดร้อนและขาดโอกาสทางสังคม เป็นผู้นำในการจัดระเบียบหมู่บ้านให้ถูกสุขลักษณะ ผู้นำการส่งเสริมด้านการศึกษา ศาสนา และอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น แล้วยังเป็นผู้สะท้อนความต้องการของประชาชนต่อต้านสุขภาพอีกด้วย อีกทั้งมีบทบาทในการประสานงานการดำเนินงานกิจกรรมด้านสุขภาพภาคประชาชนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและภาคีเครือข่าย เพื่อการมีสุขภาพดีของประชาชนในพื้นที่อย่างยั่งยืนและพัฒนาระบบบริการสุขภาพในระดับต่างๆ ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับบทบาททางการเมืองของผู้นำสตรีท้องถิ่น กรณีศึกษาผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สตรียอดเยี่ยม ประจำปี 2540 (รวิวรรณ วรรณพานิชย์, 2542) โดยมีผลการวิจัยว่าประเด็นด้านการยอมรับจากผู้นำสตรี 3 ด้าน ได้แก่ คุณสมบัติส่วนตัว ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติภารกิจ และความรู้ความสามารถเฉพาะตัว สรุปได้ว่าได้รับการยอมรับบทบาททางการเมืองของผู้นำสตรีท้องถิ่นยอดเยี่ยมที่มีผลจากปัจจัยด้านคุณสมบัติส่วนตัว ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติภารกิจ และความรู้ความสามารถเฉพาะตัว โดยยอมรับบทบาทผู้นำสูงสุดด้านความสามารถในการประสานงาน และได้รับการยอมรับของชุมชนในภาวะผู้นำสตรีที่เกิดจากความรู้ความสามารถเฉพาะตัวมากกว่าความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย

ผู้นำมีความแตกต่างกันในด้านบุคลิก อารมณ์ สังคม สติปัญญา ซึ่งแต่ละบุคคลสามารถแสดงออกมาได้ทั้งด้านลบและด้านบวก ในด้านพฤติกรรมของผู้นำสตรีที่เป็นปัจจัยเสริมจะเกี่ยวกับการใช้แรงจูงใจให้ผู้อื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน เปิดโอกาสให้ทุกคน ทุกกลุ่มเข้าถึงการพัฒนาด้านต่างๆ ด้วยการให้ข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอและมีเสรีภาพใน

การแสดงความคิดเห็น ผู้นำสตรีมักส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชน โดยที่ผู้นำคือบุคคลผู้คอยช่วยเหลือในบางโอกาส อีกทั้งผู้นำยังปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีอยู่เสมอ ผู้นำสตรีมักมีความสามารถพิเศษเหนือผู้อื่น เฉกเช่นการรู้จักและเข้าใจชุมชนเป็นอย่างดี ผู้นำมีความสัมพันธ์อันดีต่อคนในชุมชน อีกทั้งยังมีความละเอียดรอบคอบในงานด้านเอกสารและการเงิน มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ได้ค่อนข้างดี ส่วนด้านพฤติกรรมที่เป็นอุปสรรค เช่น การใช้คำพูดอย่างตรงไปตรงมาหรือขวานผ่าซาก และข้อจำกัดในการขับเคลื่อนพาหนะที่เป็นความสามารถเฉพาะบุคคล นอกจากนี้ผู้นำสตรีมักได้รับผิดชอบบทบาทหน้าที่เกินกำลัง เกิดภาระงานที่หนักและเคร่งครัดในกฎระเบียบ ทำให้บรรยากาศการทำงานไม่น่าภิรมย์ เหล่านี้เป็นพฤติกรรมที่ผู้นำสตรีต้องพัฒนาตนเอง ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดนครราชสีมา (สว่าง จิววรรณ, 2536) พบว่าผู้ใหญ่บ้านที่ได้รับรางวัลผลการปฏิบัติหน้าที่อย่างยอดเยี่ยมนั้นจะมีสัมฤทธิ์ผลในการปฏิบัติหน้าที่สูงกว่าผู้ใหญ่บ้านทั่วไป โดยจะมีปัจจัยที่สำคัญ เช่น ผู้นำมีความสามารถในการพูดหรือสื่อสารในที่สาธารณะ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี มีความรู้และมีประสบการณ์สูง มีความเข้าใจในเรื่องระเบียบกฎหมาย มีการเสนอผลงานและความคิดเห็นในที่ประชุมเป็นประจำ และมีความมั่นใจในการให้คำปรึกษาแก่ลูกบ้านได้ เป็นต้น

6. บทสรุป

บทบาทของผู้นำสตรีที่ประสบความสำเร็จในอำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้นำสตรีที่ประสบความสำเร็จ บทบาทหน้าที่และแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งศึกษาพฤติกรรมของผู้นำสตรีที่เป็น

อุปสรรคและปัจจัยเสริมในการพัฒนาท้องถิ่น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบ สัมภาษณ์ และผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือผู้นำสตรี เพื่อน ร่วมงาน และสมาชิกกลุ่มหรือชาวบ้าน ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำของผู้นำสตรี คือ การมีวิสัยทัศน์ผู้นำ เป็นธรรมา และต้องมีคุณธรรมจริยธรรมประจำตน กล้า คิด กล้าตัดสินใจ คิดอย่างสร้างสรรค์ รู้จักการวางแผน มีการพัฒนาตนเองอย่างรอบด้าน ดำเนินงานโปร่งใส และเคารพคุณค่าความมนุษย์ ด้านการยอมรับบทบาท ของผู้นำสตรี มีผลจากปัจจัยด้านคุณสมบัติส่วนตัว ความรู้ความสามารถในการทำงาน ความรู้ ความสามารถเฉพาะตัว และยอมรับบทบาทผู้นำด้าน ความสามารถในการประสานงาน ด้านพฤติกรรมของ ผู้นำสตรีทั้งอุปสรรคและปัจจัยเสริมในการพัฒนา ท้องถิ่น คือผู้นำมีความแตกต่างกันในด้านบุคลิก ทัศนคติ สังคม สติปัญญา ซึ่งแต่ละบุคคลสามารถแสดง ออกมาได้ทั้งด้านลบและด้านบวก เช่น รู้จักวิธีการสร้าง แรงจูงใจได้ดี แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี มีความรู้และมี ประสบการณ์สูง แต่ในขณะเดียวกันก็มีอารมณ์ อ่อนไหวง่าย ไม่หนักแน่นพอในการตัดสินใจในบาง กรณี เป็นต้น สำหรับข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้ง ต่อไปสามารถนำไปศึกษาเพิ่มเติมในมุมมองด้านปัจจัย ที่ไม่ประสบความสำเร็จของผู้นำสตรีได้

7. กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ดร.ฉัตรวิญญู องคสิงห์ ที่ปรึกษาการวิจัย ดร.บุญสม เกษะประดิษฐ์ ประธาน กรรมการสอบ และ ผศ.ดร.รัตพงษ์ สอนสุภาพ กรรมการสอบ สำหรับความรู้ คำแนะนำ และการ ตรวจสอบแก้ไขจนกระทั่งเสร็จสิ้นสมบูรณ์ และ ขอขอบพระคุณผู้นำสตรี เพื่อนร่วมงานของผู้นำสตรี และชาวบ้านที่ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าการค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้ จะเกิดคุณค่า

และเป็นประโยชน์ต่อท่านผู้อ่าน หรือท่านผู้ที่สนใจไม่ มากก็น้อย

8. เอกสารอ้างอิง

- ขงยุทธ เกษสาคร. (2544). ภาวะผู้นำและการจูงใจ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : เอสเค บุคเนต.
- วารุณี ภูริสินสิทธิ. [มปป]. ความเป็นเพศ (GENDER). สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม, 2558, จาก : <http://www.midnightuniv.org/midnightuniv/newpage91.htm>
- สว่าง ฉวีวรรณ. (2536). ปัจจัยที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน: ศึกษา เฉพาะกรณีจังหวัดนครราชสีมา. ภาคนิพนธ์ พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต, คณะพัฒนา สังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- รวีวรรณ วรรณพานิชย์. (2542). ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับบทบาททางการเมืองของผู้นำสตรี ท้องถิ่น: ศึกษากรณีถ้ำน้ำพุใหญ่บ้านสตรี ยอดเยี่ยม ประจำปี 2540. วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต, สาขาการปกครอง คณะ รัฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์บริการข้อมูลอำเภอ. (2553). อำเภอคำชะนาค จังหวัดนครราชสีมา. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม, 2558, จาก : <http://www.amphoe.com/menu.php?mid=1&am=222&pv=20>